

COMUNICACIÓ

Xavier Ibáñez: *El dilema entre teologia política i filosofia política*

Si la política és l'àmbit de la decisió humana, o sigui de la possibilitat humana d'orientar i reorientar racionalment la seva vida individual i col·lectiva tantes vegades com aquesta es desorienti, llavors la política és possible només si cada situació concreta pot ser compresa, en la seva concreció, a la llum del que fóra òptim o, seguint la terminologia a l'ús, de l'*haver de ser*. Trobem, doncs, en l'origen mateix de la decisió política, un problema teòric que pot ser formulat com el de la relació entre l'ésser –o l'haver de ser– i el temps –o el ser contingent de les coses en el moment en cada cas actual. El sentit dels temps només és visible des de la perspectiva del que dura sempre o des de l'eternitat. Des d'aquesta comprensió podem aclarir l'alternativa entre teologia política i filosofia política.

La *teologia política* tracta de comprendre el moment en cada cas present a la llum de la fi dels Temps o de l'eternitat: aclarint el final dels temps, comprendrem el sentit del desplegament històric, i podrem actuar orientats en aquest sentit. El problema de la teologia política és llavors aquest: com podem comprendre el concret a la llum de l'eternitat? Com a éssers mundans i, doncs, temporals, només a la fi dels temps guanyaríem la perspectiva de totes les perspectives. Si, tanmateix, no creiem trobar-nos en el final definitiu de la història, és prou clar que només una perspectiva divina ens permetria conèixer a on anem, i, doncs, quin és el sentit de cada moment històric en el desplegament de la humanitat. Puix que som homes i no déus, la visió del tot dels temps no la podem tenir en primera persona sinó que ens ha de ser revelada per Déu. La reflexió política esdevé llavors teologia política. Ara bé, el discurs diví de la revelació està formulat en termes humans, puix que són homes els seus receptors. Si com a homes estem limitats en la nostra visió, també estem limitats en la nostra comprensió: quin sigui el sentit exacte de la revelació esdevé objecte de controvèrsia, i l'hermenèutica mateixa resulta tenir una naturalesa essencialment política. El problema, seguint el Leo Strauss lector de Hobbes, és el dels falsos profetes: com

distingir el bon intèrpret del mal intèrpret dels senyals divins? Vet aquí, llavors, el problema de la teologia política: la impossibilitat per al comú dels homes --qui no sigui ell mateix un vertader profeta- de distingir entre els vertaders profetes i els impostors.

Enfront la teologia política hi tenim la *filosofia política*. El cas paradigmàtic és el de Plató. Per què els filòsofs-reis han de ser forçats a fer-se càrrec de la ciutat: perquè saben que no saben prou per a governar amb ciència. Saber això és l'índex de la seva superioritat. No hi ha sentit global de la història, sinó el teixir i desteixir de la convivència pacífica en un joc de composició, descomposició i recomposició de la ciutat en un cicle que no gira vers la fi dels temps sinó només amb una alternança de bons i mals temps.

Vet aquí el dilema. O el saber de la teologia política, que es vol robust, o el saber més modest --perquè sap dels propis límits-- de la filosofia política. El primer ens pot fer por per la potencialitat destructiva que pot tenir en les seves males interpretacions. El segon ens pot decebre per la poquesa del seu poder de decisió definitiva enfront els mals del temps.

Presentada l'alternativa, però, potser convé observar la paradoxa següent: només des de la filosofia --comptant només amb les forces humanes-- podem decidir-nos per una de les dues possibilitats.